

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ફોજદારી પરચૂરણ અરજી (એફ.આઈ.આર. / હુકમ રદ કરવા માટે) નંબર

૨૩૬૬૮/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંદીપ એન. ભટ્ટ

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

નરેશ નેહચંદભાઈ શાહ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

ઉપસ્થિતિ

શ્રી અંશિન દેસાઈ, વરિષ્ઠ એડવોકેટ સાથે

શ્રી અપૂર્વ આર. કાપડિયા (૫૦૧૨) અરજદારો નંબર ૧ અને ૨ તરફથી

શ્રી દીપન દેસાઈ (૨૪૮૧) સામાવાળા નંબર ૪ – ફરીયાદી તરફથી

શ્રી હાર્દિક દવે, સરકારી વકીલ સાથે

શ્રી મનન મહેતા, એ.પી.પી. સામાવાળા (સામો પક્ષ) નંબર ૧ – રાજ્ય સરકાર તરફથી

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંદીપ એન. ભટ્ટ

સીએવી જજમેન્ટ

૧. અત્રેની અરજી, ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતા, ૨૦૨૩ ની કલમ ૫૨૮ હેઠળ, અરજદારો – મૂળ આરોપીઓ દ્વારા નીચે મુજબની દાદ માંગવા માટે દાખલ કરવામાં આવી છે :- (i) મૂળ ફરીયાદી – સામાવાળા નંબર ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૨૪ ની અરજીના સંદર્ભમાં, સામાવાળા નંબર ૩ એટલે કે નાયબ પોલીસ અધીક્ષક, સી.આઈ.ડી. કાઠમ, અમદાવાદ ઝોન, અમદાવાદ દ્વારા ઇશ્યૂ કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૫.૦૮.૨૦૨૪, ૧૧.૧૦.૨૦૨૪ અને ૦૬.૧૧.૨૦૨૪ ની આક્ષેપિત સમન્સ / નોટિસને રદબાતલ કરવી, (ii) સામાવાળા નંબર ૩ ને તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૨૪ ની ઉક્ત અરજી, કે જેનો નંબર CID/AU Application નંબર ૧૦૪૫/૧૩૭૩/૨૦૨૪ છે, તે રેકર્ડ પર મૂકવા અને તેને રદબાતલ કરવાનો હુકમ કરવો, અને (iii) આ અરજી પેઝિંગ હોય તે દરમિયાન સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ને તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૨૪ ની ઉક્ત અરજીના

સંદર્ભમાં કોઈ પણ તપાસ / પૂછપરછ હાથ ધરતા રોકવા.

૨. અરજદારો તરફે વિદ્વત સિનિયર એડવોકેટ શ્રી અંશિન દેસાઈ સાથે વિદ્વત એડવોકેટ શ્રી અપૂર્વ કાપડિયા, મૂળ ફરિયાદી તરફે વિદ્વત એડવોકેટ શ્રી દીપન દેસાઈ, અને રાજ્ય તરફે વિદ્વત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી હાર્દિક દવે સાથે વિદ્વત અતિરિક્ત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી આદિત્યસિંહ જાડેજાને સાંભળવામાં આવ્યા.

૩.૧ અરજદારો તરફેના વિદ્વત સિનિયર એડવોકેટ શ્રી અંશિન દેસાઈએ એવી રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપોને માત્ર વાંચતા જ, તે કથિત કોઈ ગુનો બનાવતા નથી અને તેથી, ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૫/૦૬/૨૦૨૪ ની અરજી ટકવા પાત્ર નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ઉક્ત ફરિયાદ વેચાણ વ્યવહારની તારીખથી લગભગ ૮ વર્ષના વિલંબ પછી દાખલ કરવામાં આવી છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે પ્રશ્ન હેઠળની ફરિયાદ માત્ર અરજદારો પાસેથી નાણાં પડાવવા માટે તથા બ્લેકમેલ કરવાના હેતુથી જ દાખલ કરવામાં આવી છે. તેમણે એ પણ રજૂઆત કરી કે ફરિયાદીની કથિત ખરીદી વર્ષ ૨૦૧૬ ની એક રશિકભાઈ લક્ષુભાઈ પટેલ પાસેથી છે, જેમને વર્ષ ૨૦૦૭ થી જમીન પ્લોટ ધારકોને વેચી દીધા પછી, વેચાણ દસ્તાવેજ કરવાનો કોઈ હક્ક, ટાઈટલ કે હિત નહોતું અને તેથી, વેચાણના આશરે ૮ વર્ષના વિલંબ પછી એફ.આઈ.આર. નોંધવા માટે આવી અરજી કરવી એ કાયદાની પ્રક્રિયાનો

દુરુપયોગ છે.

૩.૨ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે કાયદાકીય જોગવાઈ મુજબ તપાસ કરવા માટે અસક્ષમ હોય તેવી સામાવાળા સત્તામંડળોને સીધેસીધી અરજી કરવી એ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ (CrPC) ની કલમ ૧૫૪ ની જોગવાઈઓ હેઠળ બિલકુલ ટકવા પાત્ર નથી. તેમણે એ બાબત પણ રજૂ કરી છે કે જ્યારે સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશનના સક્ષમ પોલીસ અધિકારી ફરિયાદ નોંધવાનો ઇનકાર કરે, ત્યારે જ ઉચ્ચ અધિકારીને અરજી કરી શકાય છે. વર્તમાન અરજી સીધી જ સામાવાળા નંબર ૨ – સી.આઈ.ડી. ક્રાઈમ, અમદાવાદની કચેરીમાં માત્ર એ જ હેતુથી કરવામાં આવી છે કે, સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશનમાં અરજી કરવામાં આવે તે દિવસે જ તુરંત જ ઉચ્ચ અધિકારીઓની સૂચનાથી ગુનાઓ નોંધાય અને તમામ અરજદારોને તે ગુનાઓ હેઠળ તુરંત અટકાયતમાં લઈ ધરપકડ કરી શકાય; અને તેથી ઉચ્ચ સત્તામંડળ સમક્ષ આવી અરજી કરવી એ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકવા પાત્ર નથી.

૩.૩ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સી.આઈ.ડી. ક્રાઈમ, અમદાવાદ સારી રીતે જાણતું હોવા છતાં કે પ્રશ્ન હેઠળની જમીનના સંદર્ભમાં સામાવાળા નંબર ૪ સામે અગાઉથી જ બે એફ.આઈ.આર. નોંધાયેલી છે, તેવા ગુના માટે અરજી હાથ ધરી છે કે જે ગુનો સી.આઈ.ડી. ક્રાઈમ, અમદાવાદની પ્રાદેશિક હકુમતમાં બન્યો નથી. આમ છતાં નોટિસ ઇશ્યૂ કરવામાં આવી છે, જે સામાવાળા નંબર ૪ ના કહેવાથી કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે સામાવાળા નંબર

૩ ના વર્તનને છતું કરે છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર નંબર ૧ ને એવા ગુના માટે નિવેદન નોંધવા વારંવાર બોલાવવાના પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા, જેની તપાસ કરવાની સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ને પોતાની કોઈ ક્ષેત્રાધિકાર (હકુમત) નથી. સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ નું આ વર્તન અરજદારોને બ્લેકમેલ કરવાનું છે જેથી સામાવાળા નંબર ૪ સાથે વિવાદનો સમાધાનથી ઉકેલ લાવી શકાય.

૩.૪ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે આ એક દીવાની વિવાદ છે, જેને સામાવાળા નંબર ૪ દ્વારા માત્ર અંગત હિસાબ સરખો કરવા અને અરજદારો પાસેથી પૈસા પડાવવા માટે આ આક્ષેપિત ફરિયાદ દાખલ કરીને ફોજદારી વિવાદમાં બદલી નાખવામાં આવ્યો છે. તેમણે એ બાબત પણ રજૂ કરી છે કે અરજદાર નંબર ૧ અગાઉ ઓછામાં ઓછા ત્રણ પ્રસંગોએ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને તેમને ઓછામાં ઓછા દસ કલાક બેસાડી રાખવામાં આવ્યા હતા અને અંતે તારીખ ૧૨/૧૧/૨૦૨૪ ના રોજ તેમનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. તેમણે શરૂઆતથી જ તમામ સહકાર આપ્યો છે અને તમામ દસ્તાવેજો સત્તામંડળો સમક્ષ રજૂ કર્યા હતા.

૩.૫ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, અરજદારોના વિદ્વત્ સિનિયર એડવોકેટે નામોશી છત્રપતિ/નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે :— (i) લલિતા કુમારી વિરૂદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૧૪) ૨ SCC ૧ માં રિપોર્ટ થયેલ, અને (ii) અસિત

ભટ્ટાચારજી વિરૂદ્ધ હનુમાન પ્રસાદ ઓઝા અને અન્ય, (૨૦૦૭) ૫ SCC ૭૮૬ માં રિપોર્ટ થયેલ.

૩.૬ તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અરજદારોને રક્ષણ આપીને વર્તમાન અરજી મંજૂર કરવામાં આવે અને આક્ષેપિત નોટિસને રદબાતલ કરવામાં આવે.

૪.૧ સામાવાળા નંબર ૪ – મૂળ ફરિયાદી તરફેના વિદ્વત્ત એડવોકેટ શ્રી દીપન દેસાઈએ આ અરજીનો સખત વિરોધ કર્યો છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આજ દિન સુધી કોઈ એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ નથી અને કોઈ એફ.આઈ.આર. નોંધાયેલી ન હોવાની ગેરહાજરીમાં, અરજદારોને ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતા, ૨૦૨૩ ની કલમ ૫૨૮ હેઠળ અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈ હક્ક નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન અરજી તદ્દન અકાળ છે કારણ કે સી.આઈ.ડી. કાઈમ માત્ર ફરિયાદી દ્વારા તેની તારીખ ૨૫.૦૬.૨૦૨૪ ની ફરિયાદમાં કરાયેલા આક્ષેપોની માત્ર પ્રાથમિક તપાસ કરી રહ્યું છે. તેથી, કોઈપણ એફ.આઈ.આર. નોંધાયેલી ન હોવાથી, આ અદાલતે પોતાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાની કોઈ જરૂરિયાત નથી.

૪.૨ તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે આ ફરિયાદ ખેતીની જમીન પર બિન-ખેતી (N.A.) ના કોઈ હુકમો થયા ન હોવા છતાં બોગસ કલેક્ટર/પ્રોપર્ટી કાર્ડ બનાવવામાં આવ્યા હોવાના સંદર્ભમાં છે. ફરિયાદમાં એવો પણ આક્ષેપ કરાયો છે કે આ અંગે કલેક્ટર, પોલીસ કમિશનર (સુરત), પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર (ઈકોનોમિક સેલ, સુરત), તથા નામદાર મુખ્યમંત્રીશ્રી સહિત વિવિધ સત્તામંડળોને ફરિયાદો કરવામાં આવી હોવા છતાં કોઈ

કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી અને તેથી સી.આઈ.ડી. કાઠમ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૪.૩ તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર નંબર ૨ ને કોઈ નોટિસ ઇશ્યૂ કરવામાં આવી ન હતી અને વર્તમાન અરજી સાથે રજૂ કરવામાં આવેલી તમામ નોટિસો માત્ર અરજદાર નંબર ૧ ને જ ઇશ્યૂ કરવામાં આવી છે.

૪.૪ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૫૬(૨) મુજબ, તપાસ કરનાર અધિકારીની હકુમત/ક્ષેત્રાધિકારના મુદ્દા પર તપાસની કાર્યવાહી સામે પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય નહીં. વર્તમાન કેસમાં, હજુ સુધી એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ ન હોવાથી તપાસનો સ્ટેજ જ આવ્યો નથી, તેમ છતાં, કલમ ૧૫૬(૨) મુજબ, કેસની તપાસ કરનાર અધિકારીને હકુમત નથી તેવા ગ્રાઉન્ડ પર તપાસને પડકારી શકાય નહીં. તેથી, સી.આઈ.ડી. કાઠમની હકુમત અંગેના આક્ષેપને ફગાવી દેવો જરૂરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી કે અન્યથા પણ સી.આઈ.ડી. કાઠમ સમગ્ર રાજ્યમાં હકુમત ધરાવે છે અને તેથી, તથ્યોની દ્રષ્ટિએ પણ આ દલીલ ગેરસમજણભરી છે.

૪.૫ તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી સામે નોંધાયેલી એફ.આઈ.આર. પર મૂકવામાં આવેલો આધાર ગેરસમજણભર્યો છે, કારણ કે તે એફ.આઈ.આર.માં કરવામાં આવેલા આક્ષેપોને ફરિયાદી દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી ફરિયાદ અને તેમાં કરાયેલા આક્ષેપો સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. વધુમાં, તે પૈકીની એક એફ.આઈ.આર. C.R.-I નં ૩૧ ઓફ ૨૦૧૮) ના સંદર્ભમાં, ફરિયાદીએ તે જ એફ.આઈ.આર.માંથી ઉદ્ભવેલી ફોજદારી કાર્યવાહીમાં ડીસ્ચાર્જની અરજી દાખલ કરી હતી, જેની સામે ફરિયાદીએ આ નામદાર અદાલતમાં ક્રિમિનલ રિપિઝન નંબર ૨૬૭/૨૦૨૩ દાખલ કરીને સમક્ષ આવ્યા છે, જેમાં આ નામદાર અદાલતની સમક્ષ બેન્ચે તારીખ ૧૪.૦૩.૨૦૨૩ ના હુકમથી તે એફ.આઈ.આર.ના અનુસંધાને આગળની કાર્યવાહી પર સ્ટે આવ્યો છે. આ બાબત

અરજદારો દ્વારા જાણીબુજીને આ અદાલતના ધ્યાને લાવવામાં આવી નથી અને છુપાવવામાં આવી છે.

૪.૬ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે નામોશી છત્રપતિ/નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે :- (i) હુકમચંદ ગર્ગ વિરૂદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય (સ્પે. લીવ ટુ અપીલ (કિમિનલ) નં. ૭૬૨/૨૦૨૦, તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૨૨), અને (ii) પ્રદીપ એન. શર્મા વિરૂદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (૨૦૧૮ (૨) GLR ૧૫૮૧); અને રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન અરજી અકાળ (પ્રિ-મેચ્યોર) છે અને તેથી તેને ફગાવી દેવી જરૂરી છે.

૫.૧ રાજ્ય તરફેના વિદ્વત્ત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી હાર્દિક દવે સાથે વિદ્વત્ત અતિરિક્ત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી આદિત્યસિંહ જાડેજાએ રજૂઆત કરી છે કે 'સમૃદ્ધિ કોર્પોરેશન' ના નામે કોઈ નોંધાયેલી ભાગીદારી પેઢી નથી અને 'સાઈલન્ટ ઝોન' નામની ચોજના કપટપૂર્વક શરૂ કરવામાં આવી છે. પ્લોટ ખરીદનારાઓએ તે ભાગીદારી પેઢીના માલિકો સામે દીવાની દાવો દાખલ કરેલ છે અને સુરતની સક્ષમ સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ મુદ્દાઓ વિચારણાધીન છે. કથિત પ્રોપર્ટી કાર્ડ પણ ખોટા બનાવવામાં આવ્યા છે, જેને સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા ફરિયાદીના કહેવાથી યોગ્ય કાર્યવાહી હાથ ધરીને તારીખ ૦૬.૦૬.૨૦૨૩ ના હુકમથી જમ્મ કરવામાં આવ્યા છે, જેને કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા ઉચ્ચ સત્તામંડળ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો નથી. વેચાણ વ્યવહાર ખેતીની જમીનને મૌખિક રીતે બિન-ખેતી ગણાવીને કરવામાં આવ્યા છે અને આજે પણ જમીનની સ્થિતિ ખેતીની જમીન તરીકે દર્શાવાય છે.

૫.૨ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે કથિત વેચાણ દસ્તાવેજોથી લઈને જમીનને બિન-ખેતીમાં રૂપાંતરિત કરવા, વિકાસની મંજૂરી મેળવવા, અને કથિત બોગસ પ્રોપર્ટી કાર્ડ બનાવવા વગેરે બાબતોમાં ઘણી અનિયમિતતાઓ છે. તેમણે એ પણ રજૂ કરી કે ફરિયાદી

સામેની એફ.આઈ.આર. ના અનુસંધાને, આ જમીનમાંથી ઉદ્ભવતા ફોજદારી કેસો સુરતની સક્ષમ ફોજદારી અદાલતો સમક્ષ વિચારણાધીન છે. તેમણે એ પણ રજૂઆત કરી કે પ્રથમ દર્શનીય રીતે જણાય છે કે વર્તમાન ફરિયાદી, અરજદારો વગેરે સહિત ઘણા વ્યક્તિઓ આ જમીનમાં સંકળાયેલા છે.

૫.૩ તેમણે એ પણ રજૂઆત કરી છે કે તારીખ ૦૫.૦૯.૨૦૨૪, ૧૧.૧૦.૨૦૨૪ અને ૦૬.૧૧.૨૦૨૪ ની આક્ષેપિત નોટિસોના અનુસંધાને, અરજદાર નંબર ૧ તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૨૪ ના રોજ સત્તામંડળ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને તેથી આવી નોટિસોને પડકારવાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી કારણ કે આ નોટિસોનો હેતુ પૂર્ણ થઈ ગયો છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીની તારીખ ૨૫.૦૬.૨૦૨૪ ની ફરિયાદના આધારે તપાસ ચાલી રહી હોય, આ નામદાર અદાલત પોતાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને આ અકાળ તબક્કે આવી તપાસ સામેની પડકાર-અરજી ગ્રાહ્ય રાખશે નહીં. તેમણે રજૂઆત કરી કે આ તબક્કે અરજદારોને કોઈ રક્ષણ આપ્યા વિના આ અરજી ફગાવી દેવી જોઈએ.

૬.૧ મેં સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વત્ત એડવોકેટો દ્વારા કરવામાં આવેલી સામસામેની રજૂઆતો પર ધ્યાન આપ્યું છે. મેં રેકર્ડ પર ઉપલબ્ધ વિવિધ દસ્તાવેજોનો અભ્યાસ કર્યો છે. રેકર્ડ પરથી જણાય છે કે પક્ષકારો તેમજ પ્રશ્ન હેઠળની જમીનનો એક જટિલ/લાંબો ઇતિહાસ રહ્યો છે. પક્ષકારો દ્વારા એકબીજા સામે દીવાની કાર્યવાહી, ફોજદારી કાર્યવાહી અને મહેસૂલી કાર્યવાહીઓ શરૂ કરવામાં આવી છે.

૬.૨ અરજદારો દ્વારા સામાવાળા નંબર ૨ દ્વારા ઇશ્યૂ કરાયેલ તારીખ ૦૫.૦૯.૨૦૨૪, ૧૧.૧૦.૨૦૨૪ અને ૦૬.૧૧.૨૦૨૪ ની આક્ષેપિત સમન્સ / નોટિસ તથા સામાવાળા નંબર ૪ – ફરિયાદીની તારીખ ૨૫.૦૬.૨૦૨૪ ની અરજી સામે કરવામાં આવેલો પડકાર નિષ્ફળ/નિર્રથક બની જાય છે, કારણ કે અરજદાર નંબર ૧ તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૨૪ ના

રોજ સત્તામંડળ સમક્ષ હાજર થઈ ચૂક્યા છે.

૬.૩ સત્ય હંમેશા સપાટી પર આવે જ છે.

૬.૪ આ અદાલત પ્રથમ દર્શનીય રીતે એવું માને છે કે તપાસ ચાલુ રાખવામાં કોઈ ગુકસાન નથી અને જો તેને આગળ વધવા દેવામાં આવે તો તપાસ દ્વારા જ સાચા તથ્યો બહાર આવશે. તેથી, આ અદાલત ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતા, ૨૦૨૩ ની કલમ ૫૨૮ હેઠળની પોતાની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને આ કાર્યવાહીમાં હસ્તક્ષેપ કરવા ઇચ્છતી નથી.

૬.૫ વધુમાં, ફરિયાદી દ્વારા રજૂ કર્યા મુજબની ફરિયાદ ખેતીની જમીન પર બિન-ખેતીના હુકમો થયા ન હોવા છતાં બોગસ પ્રોપર્ટી કાર્ડ બનાવવામાં આવ્યા હોવાના સંદર્ભમાં છે, અને આવા કથિત બોગસ પ્રોપર્ટી કાર્ડ ઓફલાઇન બનાવી દેવાયા હોવાથી ફરિયાદી પોતે શરૂ કરેલી યોગ્ય કાર્યવાહીમાં સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા તારીખ ૦૬.૦૬.૨૦૨૩ ના હુકમથી તેને ફીઝ (સ્થગિત) કરી દેવાયા છે (જેને કોઈ પણ વ્યક્તિએ ઉચ્ચ સત્તામંડળ સમક્ષ પડકાર્યો નથી); ત્યારે જે જમીનની બાબત અરજદારો દ્વારા પડકારવામાં આવી છે, તે જ બાબત માટે સી.આઈ.ડી. કાઈમ, ગાંધીનગર સમક્ષ બીજી ફરિયાદ દાખલ કરવા પાછળનું ફરિયાદીનું કારણ રેકર્ડ પર જ વ્યવહારિક રીતે નિર્થક બની જાય છે અને તેથી આ તબક્કે આ અદાલતે તેને ધ્યાને લેવાની સહેજ પણ જરૂર નથી કારણ કે તેનું કોઈ મહત્વ રહેતું નથી.

૬.૬ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૮૩ ની કલમ ૧૫૬ અને કલમ ૧૭૭ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ પુનઃઉલ્લેખિત છે :

“૧૫૬. કોગ્નિઝેબલ કેસની તપાસ કરવાની પોલીસ અધિકારીની સત્તા.—

(૧) પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ અધિકારી, મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના, એવા

કોઈ પણ કોગ્નિઝેબલ કેસની તપાસ કરી શકશે કે જે કેસમાં તે સ્ટેશનની હદ

અંદરના સ્થાનિક વિસ્તાર પર હકુમત ધરાવતી અદાલતને પ્રકરણ XIII ની જોગવાઈઓ હેઠળ પૂછપરછ કે વિપક્ષી તપાસ કરવાની સત્તા હોય.

(૨) પોલીસ અધિકારીની આ મુજબના કોઈ પણ કેસની કાર્યવાહીને કોઈપણ તબક્કે એવા કારણસર પડકારી શકાશે નહીં કે તે અધિકારીને આ કલમ હેઠળ તપાસ કરવાની સત્તા ન હતી.

(૩) કલમ ૧૯૦ હેઠળ સત્તા ધરાવતા કોઈ પણ મેજિસ્ટ્રેટ ઉપર મુજબની તપાસનો હુકમ કરી શકશે.

૧૭૭. પૂછપરછ અને વિચારણાનું સામાન્ય સ્થળ.—

દરેક ગુનાની પૂછપરછ અને વિચારણા સામાન્ય રીતે એવી અદાલત દ્વારા કરવામાં આવશે કે જેની સ્થાનિક હકુમતની અંદર તે ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોય.”

૬.૭ વર્તમાન કેસમાં, તે સ્પષ્ટપણે જણાઈ આવે છે કે કથિત આચરેલ ગુનો અને આરોપીઓ સુરતની પ્રાદેશિક હકુમતમાં આવે છે. એ પણ જણાય છે કે ફરિયાદીએ અગાઉ સ્થાનિક પોલીસ તેમજ સ્થાનિક પોલીસના ઉચ્ચ અધિકારીઓને ફરિયાદો કરી હતી. એવું જણાય છે કે સ્થાનિક પોલીસે વર્તમાન ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલી આવી ફરિયાદ પર કોઈ કાર્યવાહી કરી ન હતી. એ પણ જણાય છે કે લાંબા સમય પછી, વર્તમાન ફરિયાદના રૂપમાં રાજ્યના સી.આઈ.ડી. કાઈમને અરજી આપવામાં આવી છે, જેની તપાસ તે અનુસાર રાજ્યના સી.આઈ.ડી. કાઈમ દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને એવું જણાય છે કે અરજદાર નંબર ૧ નું નિવેદન પણ નોંધવામાં આવ્યું છે. તેથી, એક જ પૂછપરછ માટે આવા વારંવારના પત્રવ્યવહાર, સી.આઈ.ડી. કાઈમના અધિકારીઓ દ્વારા અપનાવવામાં

આવેલી તપાસના હેતુ તેમજ રીત-રીવાજ સામે અનેક વાજબી પ્રશ્નો ઉભા કરે છે. જોકે, સી.આઈ.ડી. કાઈમ સમગ્ર રાજ્યમાં પૂછપરછ કરવાની હુકમત ધરાવે છે, પરંતુ સાથોસાથ, તે યોગ્યતા અને જવાબદારી સાથે થઈ શકે. આજકાલ, આ અદાલત સમક્ષ એવા ઘણા કેસો આવ્યા છે જેમાં સંબંધિત અધિકારીઓએ ખૂબ જ વિચિત્ર અને શંકાસ્પદ રીતે કામ કર્યું હોય. કાયદો નિર્દોષ નાગરિકોના અધિકારોના રક્ષણ માટે અને ગુનો આચરનારા સાચા અપરાધીઓને શિક્ષા કરવા માટે છે. તેથી, તપાસ કરનાર એજન્સીની ભૂમિકા મહત્વની છે અને આવી તપાસ કાયદા અનુસાર, ભય કે પક્ષપાત વિના તથા તપાસ અધિકારીઓ દ્વારા નિષ્ઠાપૂર્વક થવી જોઈએ. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ, ગુજરાત રાજ્ય અને સચિવશ્રી, ગૃહ વિભાગ, ગુજરાત રાજ્યએ ઉપરોક્ત અવલોકનોની નોંધ લેવી અને આ વ્યવસ્થા/સિસ્ટમ સુધારવા માટે જરૂરી કાર્યવાહી કરવી.

૭. આ તબક્કે, (૨૦૨૩) ૧૧ SCC ૬૨૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ અને અન્ય વિરૂદ્ધ અખિલ શાદા અને અન્ય ના કેસમાં નામોશી છત્રપતિ/નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૧૮ અને ૧૯, જે નીચે મુજબ વાંચી શકાય છે:

“૧૮. વડી અદાલત (હાઈકોર્ટ) દ્વારા પસાર કરાયેલ આક્ષેપિત ચુકાદા અને હુકમનો અભ્યાસ કરતા, જેના દ્વારા વડી અદાલતે સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહી રદ કરી છે, એવું જણાય છે કે વડી અદાલતે આભાસી રીતે 'મિની ટ્રાયલ' (નાની ટ્રાયલ) ચલાવી છે, જે આ તબક્કે અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજીનો નિર્ણય કરતી વખતે કાયદાકીય રીતે ગ્રાહ્ય નથી. આ અદાલત દ્વારા અગાઉના ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં અવલોકન કરાયા અને

ઠરાવાયા મુજબ, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને વડી અદાલત દ્વારા કોઈ મિની ટ્રાયલ ચલાવી શકાય નહીં અને કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી નક્કી કરવાના તબક્કે, વડી અદાલત ચોક્કસ કેસના પુરાવાઓની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયામાં ઊંડા ઉતરી શકે નહીં. (જુઓ: પ્રતિમા (ઉપરોક્ત); થોમ (ઉપરોક્ત); રાજીવ (ઉપરોક્ત) અને નિહારિકા (ઉપરોક્ત)).

૧૯. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાના સિદ્ધાંતોને સમક્ષ કેસના તથ્યો પર અને વડી અદાલતે જે રીતે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી મંજૂર કરી છે તેને લાગુ કરતા, અમારું માનવું છે કે વડી અદાલત દ્વારા ફોજદારી કાર્યવાહી રદ કરતો આક્ષેપિત ચુકાદો અને હુકમ ટકવા પાત્ર નથી. વડી અદાલતે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહી રદ કરવામાં પોતાના ક્ષેત્રાધિકાર (હક્કમત) નું ઉલ્લંઘન કર્યું છે.”

૮. (૨૦૨૨) ૧૩ SCC ૬૭૫ માં રિપોર્ટ થયેલ સ્ટેટ ઓફ જમ્મુ અને કાશ્મીર વિરૂદ્ધ ડૉ. સલીમ ઉર રહમાન ના કેસમાં નામોશી છત્રપતિ/નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપીને કાનૂની સ્થિતિની ચર્ચા કરવી પણ યોગ્ય રહેશે, ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૩૦ અને ૩૧, જે નીચે મુજબ વાંચી શકાય છે:

“૩૦. સામાવાળા તરફથી કરવામાં આવેલી આ દલીલ કે વર્તમાન કેસમાં પ્રાથમિક તપાસ હાથ ધરીને વિગતવાર તપાસ કરવામાં આવી છે અને ત્યાર બાદ જ એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી છે, અને પ્રાથમિક તપાસના સમયે આવી વિગતવાર તપાસ કાયદાકીય રીતે ગ્રાહ્ય નથી કારણ કે એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવામાં આવી છે; તે દલીલ પ્રથમ નજરે આકર્ષક લાગે છે પરંતુ તેમાં કોઈ દમ કે સાર નથી. કલમ ૩.૧૬ હેઠળ પ્રાથમિક તપાસ

હાથ ધરતી વખતે, જે પણ કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે તે આક્ષેપોની એવી તપાસના સ્વરૂપમાં હશે કે જેથી એ નક્કી કરી શકાય કે એફ.આઈ.આર. નોંધ્યા પછી આગળની વિગતવાર તપાસની જરૂર છે કે કેમ તે માટે કોઈ પ્રથમ દર્શનીય કેસ બને છે કે નહીં. એફ.આઈ.આર. નોંધવાના હેતુ માટે પ્રથમ દર્શનીય કેસ ધ્યાનમાં લેતી વખતે, થોડી પૂછપરછ/તપાસ થવી અનિવાર્ય છે, જોકે, તે માત્ર અને માત્ર એફ.આઈ.આર. નોંધવાના હેતુ માટે પ્રથમ દર્શનીય કેસ શોધવાના આશયથી જ હોવી જોઈએ. પ્રાથમિક તપાસના તબક્કે જે પણ પૂછપરછ કરવામાં આવે છે, તેને કોઈપણ સંજોગોમાં ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા હેઠળની 'તપાસ' ગણી શકાય નહીં, જે માત્ર એફ.આઈ.આર. નોંધાયા પછી જ થઈ શકે છે.

૩૧. અન્યથા પણ, માત્ર એ કારણોસર કે પ્રાથમિક તપાસ કરતી વખતે સામાવાળા સામે કરાયેલા આક્ષેપોની વિગતવાર પૂછપરછ કરવામાં આવી છે—જેને અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ માત્ર એફ.આઈ.આર. નોંધવાના હેતુસર પ્રથમ દર્શનીય કેસ શોધવા માટેની જ ગણી શકાય—અને માત્ર એટલા માટે કે એફ.આઈ.આર. નોંધતા પહેલા પ્રાથમિક તપાસ હાથ ધરવામાં થોડો વધુ સમય લાગ્યો છે, તેનાથી સમગ્ર ફોજદારી કાર્યવાહી રદ કરી શકાય નહીં. પ્રાથમિક તપાસ હાથ ધરવાના તબક્કે આરોપીને કોઈ અન્યાય થતો નથી, જે ઉપરોક્ત અવલોકન મુજબ માત્ર એ બાબતે સંતોષ મેળવવા માટે જ હોય છે કે ફરિયાદમાં કરાયેલા આક્ષેપોના સંબંધમાં એવો કોઈ પ્રથમ દર્શનીય કેસ બને છે કે કેમ કે જેના માટે એફ.આઈ.આર. નોંધ્યા પછી આગળની તપાસની જરૂર પડે. તેથી, વડી અદાલતે કલમ ૩.૧૬ ને ગેરબંધારણીય/અધિકારાતીત ઠેરવવામાં અને જાહેર કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે.”

૮. વધુમાં, નિહારિકા ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરૂદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ૨૦૨૧

SCC Online SC 315 માં રિપોર્ટ થયેલ નામોશી છત્રપતિ/નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે, જેમાં તેના ફકરા ૮૦ માં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

“૮૦. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપરોક્ત દર્શાવેલ કારણોસર, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા (Cr.P.C.) ની કલમ ૪૮૨ અને/અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ રદ્દીકરણ ની અરજી વિચારણાધીન હોય તે દરમિયાન તપાસ પર સ્ટે (સ્થગિતતા) આપતો વચગાળાનો હુકમ અને/અથવા "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો હુકમ પસાર કરવો એ વડી અદાલત માટે યોગ્ય ગણાશે કે કેમ અને કયા સંજોગોમાં, તેમજ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ અને/અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહી/ફરિયાદ/એફ.આઈ.આર. ને ફગાવી દેતી વખતે/નિકાલ કરતી વખતે/ગ્રાહ્ય ન રાખતી વખતે/રદ ન કરતી વખતે, તપાસ દરમિયાન અથવા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૭૩ હેઠળ આખરી અહેવાલ/ચાર્જશીટ રજૂ થાય ત્યાં સુધી આરોપીની ધરપકડ ન કરવાનો અથવા "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો હુકમ પસાર કરવો વડી અદાલત માટે કાયદાકીય રીતે યોગ્ય રહેશે કે કેમ; તે મુખ્ય/મુખ્ય મુદ્દા પર અમારા આખરી તારણો નીચે મુજબ છે:

i) ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાના પ્રકરણ XIV માં સમાવિષ્ટ સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ કોન્નિઝેબલ (પોલીસ અધિકારી વોરંટ વગર ધરપકડ કરી શકે તેવા) ગુનાની તપાસ કરવાનો પોલીસને વૈધાનિક અધિકાર અને ફરજ છે;

ii) અદાલતો કોન્નિઝેબલ ગુનાઓની કોઈપણ તપાસમાં અવરોધ/અડચણ ઉભી કરશે

નહીં;

iii) માત્ર એવા જ કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) માં કોઈ કોન્સિઝેબલ ગુનો કે કોઈપણ પ્રકારનો ગુનો જણાતો ન હોય, ત્યાં અદાલત તપાસ આગળ વધારવાની મંજૂરી આપશે નહીં;

iv) રદ્દીકરણ ની સત્તાનો ઉપયોગ અત્યંત સાવચેતી અને સાવધાનીપૂર્વક કરવો જોઈએ, જેમ કે અવલોકન કરાયું છે તેમ, 'દુર્લભમાંથી દુર્લભ કિસ્સાઓમાં' — જેને મૃત્યુદંડના સંદર્ભમાં વપરાતા શબ્દપ્રયોગ સાથે સરખાવવો નહીં);

v) જે એફ.આઈ.આર./ફરિયાદને રદ કરવાની માંગણી કરવામાં આવી હોય તેની તપાસ કરતી વખતે, અદાલત એફ.આઈ.આર./ફરિયાદમાં કરાયેલા આક્ષેપોની વિશ્વસનીયતા, સત્યતા કે અન્ય બાબતો અંગેની પૂછપરછમાં ઉતરી શકે નહીં;

vi) ફોજદારી કાર્યવાહીને તેના ક્ષાતિજ/શરૂઆતના તબક્કે જ ડામી દેવી જોઈએ નહીં;

vii) ફરિયાદ/એફ.આઈ.આર. રદ કરવી એ એક અપવાદ હોવો જોઈએ, સામાન્ય નિયમ નહીં;

viii) સામાન્ય રીતે, અદાલતોને પોલીસના ક્ષેત્રાધિકારનું અતિક્રમણ કરવાની મનાઈ છે, કારણ કે રાજ્યના આ બંને અંગો પ્રવૃત્તિઓના બે ચોક્કસ ક્ષેત્રોમાં કાર્ય કરે છે અને એકે બીજાના ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કરવો જોઈએ નહીં;

ix) ન્યાયતંત્ર અને પોલીસના કાર્યો એકબીજાના પૂરક છે, અતિવ્યાપ્ત નથી;

x) અપવાદરૂપ કિસ્સાઓ—કે જ્યાં હસ્તક્ષેપ ન કરવાથી ન્યાયનો અનાદર/અન્યાય થાય તેમ હોય—તે સિવાય અદાલતે અને ન્યાયિક પ્રક્રિયાએ ગુનાઓની તપાસના તબક્કે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં;

xi) અદાલતની અસાધારણ અને અંતર્ગત સત્તાઓ અદાલતને તેની મરજી કે સ્વેચ્છાચાર મુજબ વર્તવા માટે કોઈ મનસ્વી હુકમત આપતી નથી;

xii) એફ.આઈ.આર. એ એવો કોઈ વિશ્વકોશ નથી કે જેમાં બન્યા સંબંધિત તમામ તથ્યો અને વિગતો જાહેર કરવી જ પડે. તેથી, જ્યારે પોલીસ દ્વારા તપાસ ચાલુ હોય, ત્યારે અદાલતે એફ.આઈ.આર. માં કરાયેલા આક્ષેપોની ગુણદોષ પર જવું જોઈએ નહીં. પોલીસને તપાસ પૂર્ણ કરવાની મંજૂરી આપવી જ જોઈએ. અસ્પષ્ટ તથ્યોના આધારે એવો નિષ્કર્ષ આપવો અકાળ ગણાશે કે ફરિયાદ/એફ.આઈ.આર. તપાસ કરવા યોગ્ય નથી અથવા તે કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ છે. તપાસ પછી, જો તપાસ અધિકારીને લાગે કે ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીમાં કોઈ દમ નથી, તો તપાસ અધિકારી વિદ્યત મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ યોગ્ય અહેવાલ/સમરી રજૂ કરી શકે છે જેની વિદ્યત મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પ્રસ્થાપિત પ્રક્રિયા અનુસાર વિચારણા કરી શકાય છે;

xiii) સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તા ખૂબ વ્યાપક છે, પરંતુ વ્યાપક સત્તાઓનું પ્રદાન અદાલત વધુ સાવચેત રહે તેવો આગ્રહ રાખે છે. તે અદાલત પર એક સખત અને વધુ ધ્યાનપૂર્વકની ફરજ આચર્ત કરે છે;

xiv) જોકે, સાથોસાથ, જો અદાલતને યોગ્ય લાગે, તો રદ્દીકરણના પરિમાણો અને કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલા સ્વ-સંયમને ધ્યાનમાં રાખીને, ખાસ કરીને આ અદાલત દ્વારા આર.પી. કપૂર (ઉપરોક્ત) અને ભજન લાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં નિર્ધારિત પરિમાણોને ધ્યાનમાં રાખીને, એફ.આઈ.આર./ફરિયાદ રદ કરવાની હકુમત અદાલત ધરાવે છે;

xv) જ્યારે કથિત આરોપી દ્વારા એફ.આઈ.આર. રદ કરવા માટેની પ્રાર્થના કરવામાં આવે અને અદાલત જ્યારે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી હોય, ત્યારે તેણે માત્ર એ જ ધ્યાનમાં લેવાનું રહે છે કે એફ.આઈ.આર. માં કરાયેલા આક્ષેપો કોન્સિઝેબલ ગુનો બનવાનું જાહેર કરે છે કે નહીં. અદાલતે આક્ષેપોની ગુણદોષની દ્રષ્ટિએ વિચારણા કરવાની જરૂર નથી કે ગુણદોષ કોન્સિઝેબલ ગુનો બનાવે છે કે નહીં, અને અદાલતે તપાસ એજન્સી/પોલીસને એફ.આઈ.આર. માં કરાયેલા આક્ષેપોની તપાસ કરવાની મંજૂરી આપવી પડે છે;

xvi) સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ અને/અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રદ્દીકરણની અરજીમાં વચગાળાનો હુકમ પસાર કરતી વખતે વડી અદાલતે ઉપરોક્ત પરિમાણો લાગુ કરવાના રહેશે અને/અથવા ઉપરોક્ત પાસાઓ ધ્યાનમાં લેવાના રહેશે. જોકે, રદ્દીકરણની અરજી વિચારણાધીન હોય તે દરમિયાન આગળની તપાસ સ્થગિત કરવાનો વચગાળાનો હુકમ સાવચેતીપૂર્વક જ પસાર કરી શકાય છે. આવો વચગાળાનો હુકમ રૂટિન મુજબ, કેઝ્યુઅલ કે યાંત્રિક રીતે પસાર થવો જોઈએ નહીં. સામાન્ય રીતે, જ્યારે તપાસ ચાલી રહી હોય અને તથ્યો અસ્પષ્ટ હોય તથા સમગ્ર પુરાવા/સાહિત્ય વડી અદાલત સમક્ષ ન હોય, ત્યારે વડી અદાલતે ધાકધમકી કે ધરપકડ ન કરવાનો અથવા "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો

વચગાળાનો હુકમ પસાર કરવાથી દૂર રહેવું જોઈએ અને આરોપીને સક્ષમ અદાલત સમક્ષ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૩૮ હેઠળ આગોતરા જામીન માટે અરજી કરવા મોકલવો જોઈએ. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ અને/અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની રદ્દીકરણની અરજી ફગાવી દેતી વખતે/નિકાલ કરતી વખતે, તપાસ દરમિયાન અથવા તપાસ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી અને/અથવા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૭૩ હેઠળ આખરી અહેવાલ/ચાર્જશીટ રજૂ થાય ત્યાં સુધી ધરપકડ ન કરવાનો અને/અથવા "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો હુકમ પસાર કરવો વડી અદાલત માટે વાજબી નથી અને યોગ્ય ગણાશે નહીં.

xvii) સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ અને/અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે ઉપર દર્શાવેલ વ્યાપક પરિમાણોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, જો વડી અદાલતનો પ્રથમ દર્શનીય અભિપ્રાય હોય કે આગળની તપાસ પર વચગાળાનો સ્ટે આપવા માટે કોઈ અપવાદરૂપ કેસ બને છે, તો પણ વડી અદાલતે આવો વચગાળાનો હુકમ શા માટે જરૂરી છે અને/અથવા પસાર કરવો પડે તેમ છે તેના ટૂંકા કારણો આપવા પડશે, જેથી અદાલતે પોતાના મનનો ઉપયોગ કર્યો છે તે દર્શાવી શકાય અને ઉચ્ચ મંચ એ ધ્યાને લઈ શકે કે આવો વચગાળાનો હુકમ પસાર કરતી વખતે વડી અદાલત સમક્ષ કઈ બાબત મહત્વની હતી.

xviii) જ્યારે પણ વડી અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત પરિમાણોની મર્યાદામાં રહીને "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો વચગાળાનો હુકમ પસાર કરવામાં આવે, ત્યારે વડી અદાલતે "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" નો અર્થ શું છે તે સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ, કારણ કે "કોઈ બળજબરીપૂર્વકના પગલાં ન ભરવા" શબ્દપ્રયોગ ખૂબ જ અસ્પષ્ટ અને/અથવા વ્યાપક કહી શકાય, જેનો ગેરસમજણ કે ખોટો ઉપયોગ થઈ શકે છે."

૧૦. ઉપર દર્શાવેલ ચર્ચા ધ્યાને લેતા અને કેસના તથ્યો તથા સંજોગોની સર્વગ્રાહી સ્થિતિને જોતા, પક્ષકારોની તમામ દાદ/દલીલોનો હેતુ પૂર્ણ થઈ ગયેલ હોઈ, પક્ષકારોના તમામ અધિકારો અને રજૂઆતો ખુલ્લા રાખીને, વર્તમાન તબક્કે આ અરજી ધ્યાને લેવાની જરૂર જણાતી નથી. આથી, આ અરજીનો નિકાલ કરવો જરૂરી છે અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે, કારણ કે હાલના તબક્કે કોઈ દાદ મંજૂર કરવાની જરૂર રહેતી નથી.

(સંદીપ એન. ભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.